

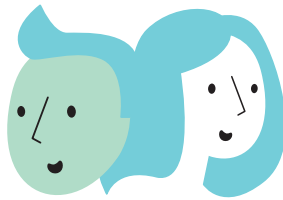

PRAATTAFELS:

Handleiding voor de Nederlandstalige deelnemers

In naam van alle anderstalige deelnemers, oprechte dank voor jouw inzet !

In deze brochure lees je eerst iets omtrent de **doelstelling** van de praattafels. Vervolgens zijn er een aantal belangrijke **aandachtspunten** voor het (groeps)gesprek. Tenslotte krijg je voorbeelden van aan **onderwerpen** en methodieken die het gesprek kunnen openen. De **voorbereiding** tot het gesprek is namelijk erg belangrijk. Het beschikbaar materiaal of de eigen inspiratie kan hierbij helpen.

ND: Nederlandstalige deelnemer
AD: anderstalige deelnemer

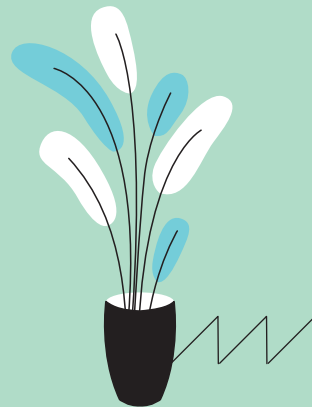
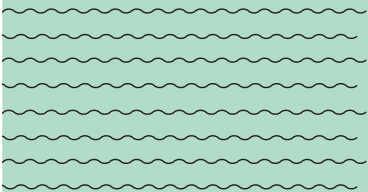
DOELSTELLING

Waarom zijn er praattafels?

Het is niet opgestart als culturele uitwisseling of deel van een integratietraject.

Het is geen sociale dienstverlening. Een aantal deelnemers hebben reeds contact met een sociale dienst en dit willen we niet doorkruisen. Waar mogelijk, zal een vraag een passende verwijzing krijgen.

De Praattafel is geen les en gebruikt geen schoolse methodes. De schoolse taalkennis kan op de praattafel in een ontspannen gesprek en in een veilige omgeving geoefend worden.

Wie is mijn gesprekspartner?

Niet alle anderstaligen zijn vluchtelingen. Heel wat AD zijn hier omwille van het werk, de familie, de liefde, e.d.. Misschien praat je met een Syriër of een Rus, een Franstalige Belg of een Amerikaan.

Een beperkte kennis van het Nederlands heeft geen onmiddellijke relatie met de persoonlijke ontwikkeling. Anderstaligen kunnen hoog geschoold zijn. Hen benaderen met kinderlijke taal, simplistische gespreksinhoud of een betuttelende houding, kan kwetsend overkomen.

AANDACHTSPUNTEN

Het gesprek

Het instrument dat gehanteerd wordt, is een gesprek in eenvoudig en correct Nederlands. Wat voor ons onnadenkend gebeurt, is vaak immens moeilijk voor wie in een andere (taal)cultuur opgroeide. Daarom is het inschatten van de taalkennis bij de gesprekspartner, reeds bij de kennismaking, handig. Gebruik in het begin **korte, eenvoudige en eenduidige woorden en zinnen**. Je kunt dit, verder in het gesprek, eventueel uitbreiden.

Van groot belang is uiteraard: **aandacht en interesse** voor wat de AD zegt. Heeft de AD zelf soms thema's waarover hij/zij wenst te praten?

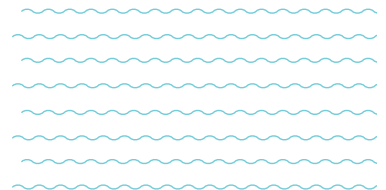
De rol van de ND bestaat er in de anderstalige maximaal aan het woord te brengen/te laten en **de eigen inbreng te minimaliseren**. Het luisteren naar de inzichten, ervaringen en kennis van de ND, zal de taalkennis en het taalgebruik bij de AD weinig verhogen. Taalgebruik mag gecorrigeerd worden. Dit kan eenvoudig door dezelfde zin te herhalen met de juiste formulering/woorden. Eventueel kan de correctie toegelicht worden.

Zorg er voor dat de AD niet elke week zijn identiteit, levensverhaal en c.v. moet toelichten, want ook dat schrikt af en brengt nog weinig meerwaarde met zich. **Onpersoonlijke onderwerpen** zijn een goede insteek om de woordenschat uit te breiden.

Andere concrete aandachtspunten:

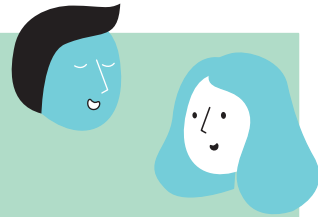
- **articuleer** duidelijk;
- spreek **correct Nederlands**, zonder dialect of grammaticaal foute constructies omdat die eenvoudiger te begrijpen zouden zijn (geen 'tarzan-taal' zoals: "jij in Brugge wonen?");
- **vermijd figuurlijk taalgebruik** (niet: 'onder de knie krijgen', 'aan de lopende band');
- stel **één vraag per beurt**;
- stel steeds **open vragen** en blijf associëren, zoals "waarom, wat bedoel je, doet jij dit ook, waar zal je dit doen, heb je dit reeds gezien". Neem geen genoegen met een "ja" of "neen";
- gebruik **geen andere taal**. Elk woord, dat niet begrepen wordt, heeft synoniemen. (Eventueel kan de smartphone nog helpen.)
- **geef** de AD **ruim voldoende tijd** voor een antwoord of herformuleer de vraag op een andere manier (maar geef/suggereer zelf niet het antwoord);
- ondersteun het gesprek met **lichaamstaal, oogcontact**, tekeningen, ... (en let ook op de lichaamstaal en blik van de deelnemer);
- neem plaats **rechtover de AD**.

Het gesprek

Indien mogelijk worden er, zeker met AD die slechts een beperkte kennis van de Nederlandse taal hebben, individuele gesprekken gevoerd. Voor personen die zich reeds vlotter kunnen uitdrukken in het Nederlands of wanneer er zich een groot aantal AD zich aanbiedt, dan is een groepsgesprek misschien wenselijker/noodzakelijk. Maar hier komen nieuwe uitdagingen om de hoek.

Bij een groepsgesprek is het belangrijk dat je:

- **aandacht en interesse** hebt **voor elke AD**.
Maar, indien nodig, mag je de inbreng van een AD afronden, om feedback te ontlokken bij de anderen en om iedereen de kans tot gesprek te geven;
- checkt of de gespreksinhoud door iedereen begrepen werd. Dit kan door het, met andere woorden, herhalen van wat aan bod kwam;
- op elk moment, **aandacht hebt voor alle groepsleden**, ook al zijn ze niet aan het woord. Er treedt vlug verveling op wanneer men niet betrokken wordt in het gesprek.
- het gesprek niet richt naar de vlot sprekende anderstalige, maar net **aandacht geeft aan de minst vlotte spreker**.
- **positieve feedback geeft**, want dat stimuleert.

Wanneer de anderstaligen een gesprek in het Nederlands met elkaar hebben, zonder tussenkomst van de ND, dan is het opzet geslaagd.

Wat helpt?

- **Voortijdige aanwezigheid.** Wie wat vroeger aanwezig is, kan nog gespreksmateriaal uitzoeken, eventuele afspraken met collega-vrijwilligers maken, en laat de anderstalige deelnemers niet wachten.
- Een inhoudelijk goed en vlot gesprek wordt gesteund door een **voorbereiding** hierop. Er is gespreksmateriaal aanwezig maar men kan die ook zelf verzamelen/aanmaken. Hou dit bij de hand, elke keer, elk gesprek.
- Roep **de plaatselijk verantwoordelijke** er even bij wanneer het gesprek niet loopt zoals je het zou wensen.

GESPREKSONDERWERPEN EN METHODES

Vorbereiding leidt tot een beter en aangenamer gesprek. Hier vind je een aantal gespreksonderwerpen en -methodieken. Je kan ze zelf steeds verder uitbreiden. De Wablieftkrant is doorgaans ook aanwezig. De meest recente nummers blijven ter plaatse. Edities van de vorige weken kunnen gratis meegenomen worden door de AD.

Pas het gesprek en het gebruik van het gespreksmateriaal aan overeenkomstig het taalniveau van de AD.

Huiswerk en/of lesvoorbereiding kan tevens onderwerp zijn van het gesprek, voor zover het een 1/1-gesprek betreft en dit geen hogere bezetting van AD aan andere tafels tot gevolg heeft.

Bij laag taalniveau: benoemen

Wijs een voorwerp, dier, etenswaar, persoon, ... aan, met de vraag ze te benoemen. Eventueel kan dit thematisch gebeuren of met een logische link tussen de verschillende items. Foto's/afbeeldingen zijn terug te vinden bij het gespreksmateriaal of in eender welke publicatie of reclamefolder (of smartphone).

Bij laag taalniveau: woordkennis

Om beurt kiest elke AD een kleurpotlood uit (mee te brengen door de ND) en somt voorwerpen op met een gelijkaardige kleur. De andere deelnemers kunnen verder aanvullen.

Bij laag taalniveau: woorden lezen

Aan de hand van de box "Letters en woordjes leren lezen" lezen de AD om beurt een kaartje en wordt gepeild of het woord voor allen gekend en begrepen is.

Functionele taal

Wanneer de gelegenheid zich voordoet (m.a.w. wanneer een van de AD zich in een van de volgende situaties zich bevindt), geeft de betrokkene eerst een beknopte toelichting.

Ontwerp dan samen een passend (tekst en afbeelding):

- geboortekaartje
- rouwprentje
- menukaart
- jobaanbieding

Acties & evenementen

Wie, van de AD, kan iets vertellen over:

- 40 Dagen zonder Alcohol
- 40 Dagen zonder Vlees
- Uitwijken
- Feest in't Park
- Benenwerk
- de Olympische spelen
- een wereldkampioenschap
- e.d.

Situationele emoties, voorvallen, gebeurtenissen

Heel wat fotomateriaal is voorhanden in de "colorcards", "story starters", ...

Centrale vraag: "wat denk je dat hier gebeurt (gebeurde)?"

Vervolgens: heb/had je dit ook al eens meegemaakt?

Op een hoger/abstracter niveau: de kaarten "wie zijn ze / wat doen ze?" en "emoties".

Kerkelijke & profane feesten, herdenkingen, ...

Wat kunnen de deelnemers vertellen over:

- Kerstmis
- Pasen
- de Nationale Feestdag
- de Ramadan,
- het Suikerfeest
- geboorterituelen
- het Lentefeest

Verboden Getal

De groep zit in een kring. We tellen snel van 1 tot 100.

Echter: de getallen met een 4 en 8 mogen niet vernoemd worden.

Wie mist en valt uit?

Ganzenspelen

zijn beschikbaar in de materialenbox en zijn specifiek ontworpen in functie van dialoog en gesprek, waarbij het winnen onbelangrijk is.

Kraak de Code

Noteer een reeks van cijfers, die voor jou elk een speciale betekenis hebben.

Bijvoorbeeld 4 – 9 – 1977 – 2016 – 65 – 0.

Laat de AD vragen stellen: “heb je 4 broers – ben je geboren in 1977 – is jouw huisnummer 65 – enz.?”

Laat elke AD ook een code opstellen. De anderen stellen dan vragen.

Variatie: je kunt dit ook met woorden doen (bijvoorbeeld: Oostende – New York – spaghetti – blauw – wandelen – ....).

Time's up

Gebruik kaartjes met een eenvoudig woord of eenduidige handeling (banaan, auto, fiets, agent, een band herstellen, een tent opzetten, ...).

ronde 1: de AD geeft een omschrijving of synoniem van het (enkel door hem/haar gelezen) woord en de anderen proberen het te raden;

ronde 2 (na herverdelen van de kaartjes): de AD beeldt het (enkel door hem/haar gelezen) woord uit en anderen proberen het te raden.

Iedereen zijn mening

Op een kaart staat een mening.

De ND kan die eerst wat toelichten, indien nodig.

Wie gaat akkoord? Of niet? En waarom?

- “Afval sorteren is gemakkelijk.”
- “Twee maanden schoolvakantie is veel te lang.”
- “Mannen moeten de helft van het huishoudelijk werk op zich nemen.”
- “Het is best dat de moeder thuis blijft om voor de kinderen te zorgen.”
- “Het is goed dat ook homo’s en lesbiennes kinderen kunnen krijgen of adopteren.”
- “Mensen nemen te vaak en te snel pijnstillers, slaapmiddelen of medicatie.”
- “Wie terminaal ziek is en veel pijn heeft, mag kiezen voor euthanasie.”
- “Een mannelijke kleuterleider of een vrouwelijke metser is toch raar.”
- “Het is goed dat kinderen huiswerk moeten maken.”
- “Roken moet men overal verbieden.”
- “Moordenaars moeten de doodstraf krijgen.”

Hoe los je het op?

Op een kaart staat een situatie of uitdaging.

De ND kan die eerst wat toelichten, indien nodig.

- Je gaat op bezoek en je hebt nog geen geschenkje maar de winkels zijn al dicht.
- Je trekt jouw deur dicht en je hebt de sleutel niet bij je.
- Je vindt niet onmiddellijk een babysit en je wilde een avondje uit gaan.
- Welk gerecht zou je snel kunnen bereiden voor onverwacht bezoek?
- Wat zou je redden, wanneer jouw huis in brand staat?
- Je zit opgesloten in een lift.
- Jouw kind loopt verloren aan zee.
- Je wilt een cake bakken maar de eieren zijn op en de winkel is reeds dicht.

Vergelijken.

Hoe is de ervaring met betrekking tot bepaalde aspecten uit het persoonlijk leven van de AD, zoals het was in het moederland en in het huidige thuisland België, met betrekking tot:

- het begraven of cremeren;
- het eten met de hand, met eetstokjes of bestek;
- het spreken van meerdere talen of dialecten;
- de omgang tussen jongens en meisjes / partners;
- de kinderspelen;
- het opvoeden van kinderen;
- de zorg voor ouders en bejaarden;
- samenleven tussen andere culturen.

“Elk voordeel heeft zijn nadeel”

Noem zowel voordelen als nadelen op van:

- ziek zijn
- je voet breken
- het grote lot winnen
- warm weer
- handig zijn

I.D.-interesse-kaart (grotere groep)

Elke AD noteert drie interesses of hobby's op een kaartje. Vervolgens gaat men op zoek naar personen die gelijkaardige interesses op hun I.D.-kaart hebben genoteerd.

Men zet zich aan een tafel en deelt de gemeenschappelijke ervaringen, plannen, ...

Hoe is het zover kunnen komen?

Vertrekkend van een feitelijke vaststelling binnen de groep AD aan de tafel, gaat men op zoek naar oorzaak-en-gevolg, gemeenschappelijke ervaringen en oplossingen of suggesties.

- iemand voelt zich wat ziek of moe;
- iemand heeft een vlek op zijn/haar kleren;
- iemand kwam te laat op de praattafel;
- iemand kwam zonder de partner en/of kinderen naar de praattafel.

Bij hoog taalniveau: homoniemen

1 zelfde woord, maar met meerdere betekenissen (zie materiaalbox). De AD zoeken het woord, toepasselijk op beide afbeeldingen.

Slang, baan, ruit, sleutel, haar, koper, vorst, ...

Dictoglos

Lees een eenvoudige tekst voor (bijvoorbeeld uit de Wablieft-krant).

De eerste maal luisteren de AD aandachtig. Een tweede maal kunnen ze eventueel zelf notities nemen tijdens het voorlezen. Daarna proberen ze zoveel mogelijk elementen van de tekst samen terug op te roepen. Tenslotte bespreken ze de tekst inhoudelijk met elkaar.

Alles was ooit de eerste keer

De AD vertellen elkaar de ervaring/beleving van “de eerste maal”:

- de eerste sigaret;
- de eerste keer naar school;
- de eerste fiets;
- de eerste zwembeurt;
- de eerste date;
- de eerste reis;
- de eerste maal in een vliegtuig;
- het eerste gesprek in België;
- een eerste huisdier;
- een eerste breuk van arm, been, ...;
- de eerste maal in een ziekenhuis;
- de eerste maal op de praattafel.

Woordketting

De ND kiest een thema en laat een AD een letter kiezen. De volgende AD geeft een woord, beginnend met die letter, en binnen het gekozen onderwerp. De volgende AD zoekt een woord (enkelvoud of meervoud en steeds binnen het thema) dat start met de letter waarmee het vorige woord eindigde.

Bijvoorbeeld:

- Groenten en fruit (voorbeeld: P - papaja – asperges – sla – appel – lychee – erwten – noot – tuinkers – selderij – jeneverbes – ...)
- Huis (voorbeeld: T - trap – plafond – dak – kamer – raam – muur – radio – oprit – tuin – ...)
- Dieren (voorbeeld: H - hond – duif – fazant – tijger – rat – toekan – nijlpaard – das – slang – geit – tapir – reiger – roodbaars – specht – ...)

Wat wil je meenemen naar een onbewoond eiland?

De AD noemen de drie voorwerpen of personen die ze zouden meenemen naar een andere plaats in de wereld. Ze zeggen ook waarom.

Acrostychon

De AD zoeken woorden die beginnen met een letter van het centrale onderwerp, en ook binnen hetzelfde thema blijven. Bijvoorbeeld: "koelkast":

- Kaas
- Olijven
- Ei
- Limoen
- Komkommer
- Asperges
- Sojasaus
- Tomaten

Handtas

De ND toont als eerste een voorwerp (sleutel, identiteitskaart, gsm, pen, ...) die hij/zij bij zich heeft, vertelt waarvoor het dient en of er speciale herinneringen aan vast zitten. Daarna worden de AD gevraagd iets op tafel te leggen waarover men kan/wil spreken.

Domino

Verschillende dominospelen zijn mogelijk: dieren, lichamelijke klachten en remedies, afval en sorteren, kledij, ... Enkele zijn beschikbaar in de materialenbox.

Na de vakantie

De AD bespreken (om beurt) de voorbije vakantie (of de vakantieplannen voor de toekomst).

Memory

De AD trekken om beurt een kaartje uit de stapel “huiselijke activiteiten”, “dranken”, “verzorging”, “desserts”, ... en lezen, ten aanhoren van iedereen, het juiste woord of begrip (vermeld op het kaartje). Dit tot alle kaartjes van de stapel benoemd zijn.

Nu trekt men om beurt een kaartje (van de stapel zonder de namen) en probeert men die correct te benoemen. Eerst individueel, maar desnoods in groep.

Waarom? Daarom!

- Waarom neem je medicatie?
- Waarom heb je een advocaat nodig?
- Waarom huult een baby?
- Waarom wordt melk zuur?

Wat kan er gebeuren als je

- de planten geen water geeft?
- niet stopt voor een rood licht?
- niet gaat stemmen?
- niet voldoende slaapt?

Zoek een tweede mogelijkheid

Wat kun je er nog meer mee doen?

- Je maakt ramen mooi met een spons. Wat kun je hiervoor nog gebruiken?
- Je kan een bal gooien. Wat kun je nog meer doen met een bal?
- Je kan breien met wol. Wat kun je nog meer doen met wol?
- Je kan een lege fles weggoien. Hoe kun je hem hergebruiken?

Wie zegt:

- “Zal ik je haar wassen?”
- “Ik neem even je bloeddruk”
- “Wat drinkt u?”
- “Moet het gesneden zijn?”

Logisch handelen

Wat moet je doen als je:

- een feestje voorbereidt?
- naar zee gaat?
- spaghetti maakt?
- een fietsband herstelt?

Weet je nog waar je was toen ....

- de Berlijnse muur viel?
- de vliegtuigen in de Twin Towers vlogen?

Hoe zag je leven eruit toen je 10 jaar was?

- Had je een fiets?
- Ging je naar de kerk/moskee/...?
- Welke spelletjes speelde je?
- Moest je helpen thuis?

wie is het?

De ND denkt aan een bekend persoon (bijvoorbeeld: Obama, Kompany, koning Phillip, Poetin, ...), of een persoon in de zelfde ruimte. De AD stellen vragen: is het een man/vrouw, draagt hij/zij een bril, heeft hij/zij een blauwe trui, ...?

Politiek

Wat zou jij doen als je het voor het zeggen had omtrent:

- Files
- Gele hesjes
- Natuurbehoud
- Veiligheid
- Openbaar vervoer
- Vluchtelingen
- Klimaatopwarming
- Zorg voor bejaarden
- Zorg voor mensen met een beperking
- Daklozen
- Belastingontduiking

Wat staat waar in huis

De AD plaatst de (foto's van de) meubels (zie materialenbox) op de gewenste plaats op het woonplan en vertelt waarom die keuze gemaakt wordt.

Vraag en antwoord

In de materialenbox bevinden zich kaartjes met telkens 6 vragen over diverse thema's. Om beurt beantwoorden de AD een vraag.

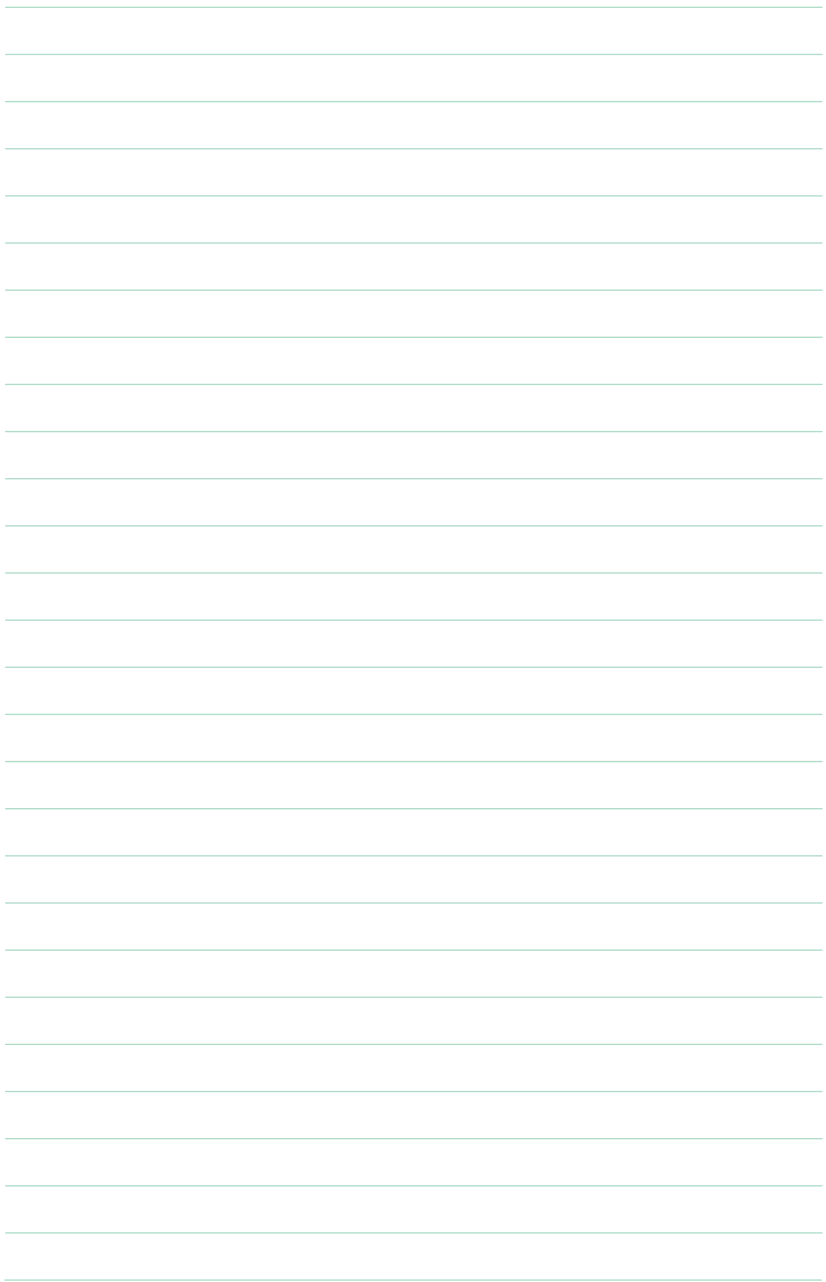
Wat hoor je graag.

Vertel welke muziek je graag hoort. Stel dan de vraag aan de AD en laat hen eventueel een stukje (zacht) horen.

De weg op het internet.

Eerst wordt bevroegd of alle AD over een smartphone of computer beschikken. Dan wordt gepeild naar het gebruik van het internet. Doet men ook aankopen op het internet (voeding, medicatie, meubilair, kledij, ...)? Welke, waarom, risico's, gevaren, ervaring, ...?

Tekst door Luc Termont en Tom Feys,
met dank aan alle vrijwilligers die een
bijdrage leverden.